

Jónak ígérkezik a pankotai kukoricatermés

A Pankotai Állami Gazdaságban a második felévi feladatok közül legsürgősebb és a legfontosabb az aratás után a tarló megmunkálása, az őszi vetés előkészítése. Végzik a fejtrágyázást. A búzaaratásnál a rizskombájnokat is beállították, de félt, hogy nem készülnek el a karbantartási munkákkal, mivel alkatrészhányal bajlódna.

Négyszáznegyvenegy hektári területről kell betakarítani a rizst. Ezt szeptember második felében kezdik. A becslések szerint nagyon jó termés ígérkezik. Napraforgóból a vetésterület 367 hektár. Egészen kiváló termés lesz kukoricából, a közel ezer hektári területen. Ezekből a növényekből a többletermés pótolja azt, amit a búzával elveszítettek. A mostoha időjárás a betakarítás késéseit jelentősen megnövelte, így a második felév során nagyon gondosan kell ügyelni a takarékosági intézkedések betartására.

Több szülés, kevesebb abortusz

Elkészült az elmúlt év hivatalos egészségügyi mérlege. Eszerint a legszembetűnőbb változás — az előző évhez viszonyítva — a születések számának alakulásában következett be. A népesedéspolitikai és az ezzel összefüggő szociális intézkedések hatására 1974-ben 30 ezerrel több gyermek született, mint egy évvel korábban. Ez a születések számának több mint 19 százalékos emelkedését jelenti. Ugyanakkor a terhes-tanácsadáson először megjelent nők száma 29 százalékkal emelkedett. Ennek alapján az idén a születések számának további növekedése várható: becslések szerint ebben az esztendőben — az év végéig — a születések száma megközelíti a 200 ezret, amely csaknem 50 ezerrel magasabb, mint a népesedéspolitikai intézkedéseket megelőző esztendőben volt.

Jelentős változás, hogy korábban több terhességmegszakítást hajtottak végre, mint ahányan szültek: az elmúlt évben 40 százalékkal kevesebb nő művi terhességmegszakítást végezték el, mint egy évvel korábban. Az abortuszok számának

csökkenésében — a szakemberek szerint — lényeges szerepet játszott, hogy a hormonális fogamzásgátló szereket 1973. őszétől a körzeti orvosok is felírhatják. Figyelemre méltóak az elmúlt év halálozási statisztikájának adatai is. 1974-ben ugyanis csaknem 2 ezerrel többen haltak meg, mint egy évvel korábban. A halálozási arányoknak ez az emelkedése azonban megtevésztő, hiszen egyetlen korcsoport — a 40–50 év közöttiek — kivételével a lakosság valamennyi rétegénél csökkent a halálozás aránya. Az okokat tekintve a halálozási statisztika kedvezőtlen alakulásában közrejátszik, hogy az orvostudomány és az orvosi ellátás fejlődésével egyre többen érnek meg magasabb életkort, egyre több az idős ember. Ez a születések korábbi alacsony számát tekintve természetesen együttesen jár a lakosság „előregedésével”. Ugyanakkor említésre méltó, hogy tovább emelkedett a halált kiváltó szív- és érrendszeri, valamint a daganatos megbetegedések száma és még több ember halálát okozták a balesetek is.

Halászkok

Szegedtől lefelé a Tiszán, a Boszorkány-szigettől a jugoszláv határig alig néhány halász jár a folyón. Egy darabon Török György és fiai vannak mindkét oldalon, az ösztentiváni szakaszon Rózsa József. A folyó maradvány, pontosan a feles vizen a határszéli nagy keményig a két Pinter, György és Antal keresi a kenyerét. Nősek, családok, Gyurka túl van a negyvenen, Anti a harminc esztendő. Apjuk is halász volt. Ott is halt meg a vizen. A csónakban állva elzuhant, és neki bevégeztet: elpattant benne az élet.

ja. A füzes a parton, és átellenben a kanadai nyárfából álló gyufáserdő egyik napról a másikra is változtatja színét, hangulatát. Aszerint, ahogy a víz borzolódik, tükröbe simul vagy haragossá válik. Pinteréket akkor értem utol, mikor fölfelé jöttek, és kikötöttek. Három ladikkal voltak oda. Egyben-egyben Gyurka, Anti és annak kisgyereke, a harmadikban Jolán nővérük ült a férjével. Ők nem halászkok, csak néha besegítenek, de apja mellett a háromesztendő Toncsi esetleg azzá lehet, ha maga is akarja.

Anyánk ugyan váltig hadakozott ellene, hogy Anti öcséből is halászt faragjon apám. Vasöntőnek szánta, mert izmos, mokány gyerek volt. Meg aztán emberibb életet szánt neki, mint azelőtt a halászkoké volt.

— Anyánk akaratának, sajnos, ellenszegült egy nagy betegség, amely levért a lábáról, és azóta sem nyertem vissza régi magamat — vette át a szót Anti. Maradt hát a családi tradíció folytatása, hogy én is apám nyomdokaiba lépek, persze más képpén, mint ahogy annak idején neki még kijutott.

— A halászatból csak sóra, vízre tellett volna — így az idősebb Pinter —, ha nyáron nem megyünk el aratni, csépelni, krumpfit, kukoricát kapálni. Ha sok volt a hal, nem volt neki ára. Amikor meg agyon apadt a víz, hogy majdnem kiszáradt a folyó, nem akadt hal se hálóbba, se horogra. Ma a szövetkezetben nem vagyunk kitéve a bizonytalanságnak.

A vízjárók a maguk

ÖT MÁZSA KECSÉGE

boldogulására gyúrták maszszív alapú szövetkezetüket Szegedtől Csongrádig. Két huzamban is volt választott elnökhelyettes Pinter György, tartóssabban egyszerű ügyvezető elnök, és most is vezetőségi tag. Mindannyiuknak jobb életet a szövetkezet teremtet. Jól keresnek, nem panaszkodnak, de meg is dolgoznak érte. A hal után menni kell, „vallatni” a vizet, leszúrni és felszedni az irgalmatlanul sok varsát, közöttük ember-nél magasabbakat is. S ha azok megakadnak szeméttel, a víz nyálkás hordalékával, mázsányi súlyúak de ki kell rázni, mert másképpen nem buvík bele a hal.

Máskor meg a húsz-húszonöt méteres hálókak szedik elő, és tanyát vetnek a vizen. Ehhez a munkához több ember kell egyszerre, mégis ketten bírkóznak a folyó medrére sópró szerszámmal. Nagy hálójuk egyszer a fenéken tuskóba, gyökérbe akad — vélték. Aztán csak engedett, „fölszakadt” a laltoló háló. Akkor egy húzásra közel öt mázsa kecsge került partra.

— Az ilyen nagy fogás már ritka — mondták. — Gyérül a hal, mert a sokféle ipari szennyezés, vízbe mosott vegyszer, miegyéb pusztítja a Tisza élővilágát.

A szerencse persze kedvez a halászkoknak. Az utóbbi évek nagy vízei a Tiszán sok halat itt marasztaltak, a hullámtéri kubikok kiöntéseiben pedig ott maradt a rengeteg ivadék. Meg is gyarapodott a halállomány, például sok a ponty, ami azelőtt ritkaságszámba ment.

Mire pontot tettünk a beszélgetés végére, orrcsiklandó halászléillatot kapott föl a lehetetnyi szél, és teregette szét a parton. A tanyabliek lassan ebédhez készülődtek a hús nyárfák alatt.

L. F.

Lehetne jobb is

A népi ellenőrzés az üzemi étkeztetésről

Nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk — a szállóigévé vált közmondást napjainkban különösen gyakran ismételtetik. Nem véletlenül, hiszen sokan halnak meg a helytelen, egészségtelen táplálkozás miatt. Bár a táplálkozás korszerűsítésével már több fórumon foglalkoztak — még minisztertanács határozat is született — ennek ellenére az eredmények szerények. Ezt bizonyította, a megyei népi ellenőrzési bizottság vizsgálata is, amikor feltárta, hogy a helyes táplálkozás követelményei nem érvényesülnek az üzemi és gyermekétkeztetésben, illetve a vendéglátóiparban.

A népi ellenőrök megállapítása szerint a korszerűnek ítélt nyersanyagok hiányoznak a menzák konyháiról. A vendéglők, üzemi konyhák étrendjén nem szerepelnek kellő mennyiségben a fehérje- és vitamindús ételek. Rendkívül kevés csirkehúst, belsőséget, halat használnak fel a tömegétkeztetésben. Kedvezőbb lenne a helyzet, ha a mirelit többet szerepelne a heti étrend összeállításánál.

A helyes kínálattal is elő lehet segíteni az egészséges táplálkozást. De sem a vendéglőkben, sem az üzemi, gyermekétkeztetésben nem élnek ennek a lehetőségével. Általában mindenütt kicsi a választék és a kedves vendég a hagyományos, túlszós, szénhidrátdús ételekkel lakhat jól. Az egészséges táplálkozás egyik jellemzője a gyümölcsfogyasztás. Mégis ritkán kerül az asztalra alma, körte, barack, szőlő stb. Még nyáron is hiányzik a gyümölcs a menüből. Ez már a helytelen szemléletet tükrözi.

A táplálkozás javítása nem képzelhető el a tejtermékek fogyasztása nélkül. Igaz, a vendéglőkben saját lehet kapni, de a választék nagyon szegényes. Az sem közbűs, hogy az ételeket milyen körettel kínálják. Az egyhangúság itt is jellemző, hiszen leginkább sült burgonyát, párolt rizst, vagy gulyást találnak a hús mellé. A köretek uniformizálása feltétlenül káros, rontja a gasztronómiai élvezetet, és nem szolgálja a helyes táplálkozást.

A salátakultusz elterjedése rendkívül kíváncsot lenn. Önálló fogásként kínált

saláta csak egy étterem étlapján szerepelt. Hiányoznak az asztalokról a friss vagy mirelit zöldségekből készült főzelékek is. Az elkészítés technológiája is kifogásolható a legtöbb helyen, hiszen általános gyakorlat, a főzeléket rántással sűrítik.

Szegényes az étrend, ezt érzik a menzán a felnőttek és a diákok. Az is helytelen, hogy nem veszik figyelembe a menük összeállításánál a különböző életkorú gyermekek igényét. Előfordult, hogy az óvodai, iskolai napközis menza ugyanazt az ételt főzi az óvodáskorú gyermekeknek, mint amit az alsó- és felsőtagozatos általános iskolások kapnak. A felnőtt tömegétkeztetésnél sem kedvezőbb a helyzet. Nincsenek tekintettel a választék-összeállításnál a különböző nemű, életkorú, fizikai igénybevételű dolgozók eltérő kalóriaszükségletére. Kímélő, könnyebb ételt csak ritkán találnak. Az is baj, hogy a kalória- és fehérjetartalom a kívánatosnál alacsonyabb és jelentős az ételek kalóriainadadozása. Persze a korszerű, helyes táplálkozásnak nemcsak a régi, a hagyományos ízekre épülő szemlélet az akadálya. Hiszen felfedezhetők olyan törekvések is, amikor számúzik az étrendből a zsíros, szénhidrátdús ebédek — de az ilyekezet még elég csekély.

A tömegétkeztetés helyzetét rontja, hogy sok helyen hiányoznak a mélyhűtők és kevés a konyhai dolgozó. Elkelne több sütő-, főzőberendezés a vendéglátó vállalatnál. Ezek hiánya megnehezíti a szakácsok tudományát és nem lehet azon csodálkozni, hogy ételeink hagyományos módon készülnek.

Az sem szerencsés, hogy fogyasztói árszerkezetünkben a korszerűnek ítélt alapanyagok beszerzési költsége magas és a szénhidrát-tartalmú ételek lényegesen olcsóbb. De minden gátló tényezőt egybevetve alapvető hiba: a vállalatok, szövetkezetek, konyhák a meglévő lehetőségeiket nem használják ki. A beszerzhető alapanyagokból az adott technikai színvonal mellett a menü szakszerűbb összeállításával, kevesebb zsír felhasználásával a jelenleginél jobb eredményeket lehetne elérni. Úgy látszik, még több felvi-

ágosításra, különféle receptúrák közreadására van szükség ahhoz, hogy nyugodtan leírassuk: tömegétkeztetésünk az egészséges táplálkozás igényeinek megfelelő.

Halász Miklós

A Pannónia helyett kerékpárt gyártanak

A Csepel Művek egy hónappal ezelőtt — két gyár összevonásával — alapított új vállalatánál, a Jármű- és Konfekcióipari Gépgyárban ezekben a hetekben már az utolsó motorkerékpár-sorozatokat gyártják. Szeptembertől megszűntetik az időközben gazdaságtalanul vált Pannónia motorbiciklik előállítását, s fokozatosan ráternek több kerékpártípus nagy szériájú gyártására.

Az utóbbi években jelentősen csökkent az érdeklődés mind belföldön, mind külföldön a 250 köbcentiméteres nagymotorok iránt. Míg néhány évvel ezelőtt a belkereskedelem évi 15–18 ezer

Pannóniát rendelt a csepeli gyártól, az idén, akárcsak az előző egy-két évben, már csak alig háromezret tudtak eladni a hazai piacon. Hasonló az érdektelenség a külföldi vevők körében is.

A Csepel Művek most összevonott gyárában az idén összesen 260 ezer kerékpárt szerelnek össze. A következő három évben a gyártóberendezések 40 százalékat korszerűbbre cserélik, modernizálják a technológiákat.

A gyár termékkorszerűsítési programjának megvalósításában a kerékpárgyártás csak a kezdetet jelenti, hiszen a fejlesztők már az

elektromos meghajtású robogók, kerékpárok tervezésén dolgoznak. Az elektromotor prototípusa nemrég készült el, kipróbálták a kísérleti példányokat. A két sebességű jármű két akkumulátorral, 40–50 kilométeres távon tud egyfolytában közlekedni, a feltöltés 8–10 órát vesz igénybe. Ha az új elektromos meghajtású robogók bevalnak, gyártásuk megkezdődhet. Főleg kórházakban, szanatóriumokban és más, nagyobb kiterjedésű intézményekben alkalmazhatók: szállításra a levegőt nem szennyező, csendes, mozgékony járművek.

Újabb növényvédő gépeket szerzünk be

A gépek mellett helikoptereket is vásárolunk

Az idei rendkívüli időjárás a mezőgazdasági termelőknek nemcsak az állandó esőzések miatt adta fel a leckét; legalább ekkora gondot okoztak a páras, szinte trópusi időjárásban jelentkező növényi fertőzések, betegségek, amelyeknek „orvoslására” szinte szűnet nélkül működtetni kellett a növényvédő gépeket, berendezéseket.

A tapasztalatok alapján készítették el a MFM-ben a növényvédelem középtávú fejlesztési koncepcióját. A legnagyobb gondot az okozza, hogy a növényvédelmi gépek fele elavult, korszerűtlen, és bár egy év alatt kétezerrel nőtt a géppark állománya, időközben nagy számú permetező és porozó berendezést ki kellett selej-

tezni. 1975-ben 13 500 egységből áll a növényvédő géppark, s közöttük már megtalálhatók a legújabb, korszerű típusok. Eddig több mint ezer Novor-típusú gép került az üzemekbe, és átvették a termelők a modern, axiáventillátorral működő Novotur-berendezés első, 50 darabos sorozatát.

1980-ig mintegy 10–12 ezer újabb növényvédő gépet kell munkába állítani ahhoz, hogy megvédezhessék a termést a kórokozóktól, és a különféle betegségektől. Közöttük lesz már a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár önjáró növényvédő gépe is, ennek kísérletei sikerrel bizonyítottak.

A repülőgépes növényvédő-szolgálat több mint másfél millió hektáros területen

vállalt a múlt évben munkát. Ezt a teljesítményt idén is eléri a szolgálat rendelkezésre álló 55 repülőgép és 20 helikopter. Különösen a kalászos gabonák növényvédelménél mutatkoztak jó eredmények.

A MFM szakemberei szerint az eddig létrehozott hat mezőgazdasági repülőgép-bázis alkalmas arra, hogy bővítsék a repülőgép-szolgálatot. 1980-ban mintegy 100–120 merev szárnyú repülőgép és 50–60 helikopter segíti majd a mezőgazdaságokat a védekezésben. Arra számítanak, hogy növekszik majd a repülőgépeket igénybe vevő gazdaságok száma is. Idén mintegy 380 üzem él a szolgálatat elnyelve, számuk 1980-ra előreláthatóan megkétszereződik.